

Seerota Washington Naannoo Miidhaa fi Dagannaa Daa'immanii

Barreeffamni kun seerota murteessoo Washington naannoo miidhaa fi dagannaa daa'immanii irratti barnoota kennuuf kan yaadame yoo ta'u, Revised Code of Washington (Seera Waashingitan Fooyya'e, RCW) fi Washington Administrative Code (Seera Bulchiinsa Waashingitan, WAC) kan wabeeffatedha.

Adabbiin naamusaa qaamaa gaariidhaa?

Eeyyee, adabbiin qaamaa daa'ima tokkoo, itti fayyadama sababa qabeessa ykn adabbiin qaamaa dabalatee, sababa qabeessaa fi giddu galeessa ta'ee fi warra, barsiisaa ykn guddiseen kaayyoo daa'ima sana to'achuuf ykn sirreessuuf kan raawwatamu yoo ta'e akka miidhaa ykn seeraan ala ta'etti hin ilaalamu. Miidhaan qaamaa madaalawaa yookaan giddu galeessa ta'uu isaa murteessuu keessatti umriin, guddinni, fi haalli daa'ima, fi bakki miidhaan irra gaha kamiyyuu ilaalamuu qaba. Sababoonni biroo sadarkaa guddina daa'ima fi maalummaa gocha badaa daa'ima sana kan dabalatu ta'uu danda'u. Maatiin tokko daa'ima adabuun barbaachisaa ta'uu isaa amanuudhaan daa'ima irratti humna garmalee, madaalawaa hin taane ykn sababa hin qabne fayyadamuun sababa hin ta'u ykn hin hayyamu. Humni nama biraa kamiinuu daa'ima tokko irratti fudhatamu kamiyyuu sababa qabeessaa fi giddu galeessa ta'ee fi kaayyoo daa'ima sana to'achuuf ykn sirreessuuf jecha warra daa'ima ykn guddiftuu daa'imaatiin dursee hayyamame yoo ta'e malee seeraan ala ta'a.

- RCW 9A.16.100: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.16.100>
- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

Humni qaamaa madaalawaa hin taane ykn sababa hin qabnee fi miidhaa qaamaa jedhamee fudhatamu maalidha?

Miidhaa qaamaa jechuun miidhaa qaamaa akka tasaa hin taane ykn miidhaa qaamaa daa'ima tokko irratti raawwachuun fayyaa, nageenya ykn nageenya daa'ima miidhu jechuudha. Taateewwan armaan gadii, garuu kana qofa miti, of keessatti qabachuu danda'a:

- (a) Daa'ima darbachuu, rukutuu, gubuu, ykn muruu;
- (b) Mucaa aboottee harkaan rukutuu;
- (c) Daa'ima umuriin isaa waggaa sadii gadi ta'e hurgufuu;
- (d) Hargansuu daa'imaatti gufuu ta'uu/jeequu;
- (e) Daa'ima meeshaa nama ajjeesuun doorsisuun; ykn
- (f) Gocha biraa dhukkubbii yeroofii ykn mallattoo xixiqqoo yeroofii ykn fayyaa, fayyaaleessummaa ykn nageenya daa'ima miidhu caalaa miidhaa qaamaa fiduu malu fi miidhaa qaamaa geessisu kamiyyuu raawwachu.

- RCW 9A.16.100: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.16.100>
- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

Miidhaa saalaa maalfaatu jedhama?

Miidhaa saalaa jechuun akkaataa seera yakkaa keessatti ibsameen yakki saalaa daa'ima tokko irratti raawwachu ykn akka raawwatamu hayyamu jechuudha. Itti yaadani kallattiinis ta'e karaa uffata, qaama saalaa ykn kutaalee qaamota saalaa daa'ima tokkoo tuquu ykn daa'imni tokko qaama saalaa ykn kutaalee qaamota saalaa kan biraa kan nama biraa tuquuf akka bobba'u hayyamu, hayyamu, dirqisiisuu, jajjabeessuu, gargaaruu ykn karaa biraatiin kaayyoo fedhii saalqunnamtii nama daa'ima, daa'imicha ykn qaama sadaffaa tuqee guutuudhaaf. Warri ykn guddiseen daa'ima, namni warraan ykn guddiseetiin daa'imaaf kunuunsa daa'ima akka kennuuf hayyamame, ykn namni tajaajila karaa fayyaatiin beekamtiin kennameef daa'imaaf kennu, kaayyoo qulqullina kennuudhaaf jecha kutaa saalqunnamtii ykn walitti dhiyeenya biroo keessatti daa'ima tuquu ni danda'u, kunuunsa daa'immanii, fi tajaajila yaala fayyaa ykn qorannoodhaaf.

- WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

Saamichi saalaa maalidha?

Saamichi saalaa kan of keessatti qabatu, garuu kanaan hin daanga'u, jechoonni sun seeraan waan ibsamaniif daldala saalaa seeraan alaa fi daldala saamicha saalaa kan hammatu yoo ta'u, gochoota akka daa'imni tokko kanneen armaan gadii keessaa tokko ykn isaa ol irratti akka hirmaatu hayyamu, dirqisiisuu, jajjabeessuu, gargaaruu ykn karaa biraatiin gochuu kan dabalatudha :

- Gocha saalqunnamtii kamiyyuu gocha saalqunnamtii sanaaf nama kamiifuu wanti gatii qabu yoo kenname ykn fudhatame;
- Gocha saalqunnamtii fuullee, saalfachiisaa ykn suursagalee miira saalaa kakaasu waraabame, fiilmiin waraabame ykn karaa elektirooniksiitiin baay'ifamuu ykn dabarfamuu;
- Gocha saalqunnamtii fuullee, saalfachiisaa ykn suursagalee miira saalaa kakaasu akka qaama agarsiisa kallattiin ykn faayidaa ykn gammachuu saalqunnamtii nama biraatiif.

WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>

Mucaa koo yeroo gabaabaaf illee nama yakkamaa saalqunnamtii raawwate wajjin kophaa dhiisuu nan danda'aa?

Lakki, daa'ima tokko kunuunsa yakkamaa saalaa jalatti dhiisuun yakka salphaadha yoo manni murtii ajaja yakkamaan sun daa'imman waliin to'annaa malee akka wal qunnamu hayyamu galche malee, yookiin yakkamaan sun daa'ima gaaffii keessa jiru waliin to'annoo malee akka sagantaa walitti makamuu maatii jalatti kan hayyamame yoo ta'e malee, kan akkaataa imaammata muummee hojjiitiin mana murtii, department of corrections (muummee sirreeffamtootaa), ykn department of social and health services (muummee tajaajila hawaasummaa fi fayyaatiin) mirkanaa'e.

Namni tokko yakka daa'ima tokko kunuunsa yakkamaa saalaa jalatti dhiisee kan raawwate yoo ta'e, namni sun (a) warra daa'ima yoo ta'e; (b) kunuunsa qaamaa daa'ima tokkoo kan itti kenname; yookiin (c) daa'imaaf wantoota bu'uura jireenyaaf barbaachisan dhiyeessuuf kan qacaramu yoo ta'u, namni sun galmaa'uu isaa osoo beekuu, daa'ima sana kunuunsa yookiin kunuunsa nama biraa warra, guddisee, yookiin guddisee seera qabeessa daa'ima sana hin taane jalatti kan dhiise yoo ta'e, namni sun seera naannoo kanaatiin yakkamaa saalaa ta'ee galmaa'uu ykn galmaa'uu akka qabu, ykn seera ykn dambii aangoo murtii biroo ulaagaalee walfakkaataa qaban keessatti, sababa yakka saalaa daa'ima irratti raawwatameef ta'uu isaa beekke.

RCW 9A.42.110: <https://apps.leg.wa.gov/RCW/default.aspx?cite=9A.42.110>

Wal'aansa dagannaa or kunuunsa badaa?

Wal'aansa dagannaa or kunuunsa badaa jechuun gocha ykn gocha raawwachuu dhabuu, ykn bu'aa kuufamaa akkaataa amala, amala ykn gocha dhabuu, gama warra daa'ima, guddisee seeraa, guddisee, ykn kunuunsituu daa'ima tokkootiin tuffii cimaa agarsiisuudha miidhaa daa'ima irratti fiduu fi fayyaa, fayyaalessummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa ifaa fi ammee ta'e uuma.

- Balaan ifaa fi ammee ta'e jiraachuu fi dhiisuu isaa yeroo ilaallu, ragaan warri/maatiin tokko akka sababaatti qoricha sammuu hadoochu fayyadamuu isaanii ulfaatinni guddaan itti kenname qaba.
- Obbolaan kutaa ciisichaa tokko waliin qooddachuun isaanii, mataa isaatiin, wal'aansa dagannaa ykn kunuunsa badaa miti.
- Hiyyummaan, mana dhabuun, ykn hokkora maatii keessaa daa'ima malee nama biraa irratti itti fufee jiruuf saaxilamuun, mataa isaatiin, wal'aansa dagannaa ykn kunuunsa badaa miti hin ta'u.
- Daa'imni tokko haala fayyaa, fayyummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa ifa ta'ee fi mul'atu uumu keessa jiraachuuf miidhaa qabatamaa ykn miidhaa qaamaa ykn miiraa irra ga'uu hin qabu.
- wal'aansi dagannaa ykn kunuunsa badaa kanneen armaan gadii keessaa tokko yookiin isaa ol kan dabalatu ta'uu danda'a, garuu kanneen kanaan kan daangeffame miti:
 - Nyaata ga'aa, bakka jireenyaa, uffata, to'annoo, ykn kunuunsa fayyaa gahaa fayyaa daa'imaatiif, fayyummaa ykn nageenya daa'ima tokkoof barbaachisaa ta'e kennuu dhabuun, kan kufaatiin sun miidhaa daa'ima irratti dhufu akka malee tuffachuu agarsiisuu fi fayyaa, fayyummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa ifa ta'ee fi ammee kan uumu;
 - Gochoota, tarkaanfii fudhachuu dhabuu, ykn dhiisuu kanneen guddina qaamaa, miiraa fi/ykn hubannoo daa'ima irratti miidhaa ykn balaa miidhamuu fidan, kan akka miidhaa daa'ima irratti dhufu tuffachuu guddaa agarsiisuu fi ifaafi kan argamu uumu fayyaa, fayyummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa geessisuu;
 - Bu'aa kuufamaa akkaataa amaleeffannaa, amala ykn tarkaanfii fudhachuu dhabuu warra ykn guddiseen fedhii qaamaa, miiraa ykn guddina daa'ima guutuu keessatti, akka inni bu'aa daa'ima irratti fidu akka malee tuffachuu agarsiisuu fi ifaafi fayyaa, fayyummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa geessisuu;

(iv) Dhiibbaa yeroo dheeraaf gama warraa ykn guddiseen hojjiwwan bu'uura warraa, dirqama ykn hojjiwwan bu'uura warraa raawwachuu dhabuun guddina qaamaa, miiraa ykn hubannoo daa'ima irratti miidhaa ykn balaa guddaa miidhaa geessisu, akka inni bu'aa daa'ima irratti dhufu akka malee tuffachuu kan agarsiisu yoo ta'u, fayyaa, fayyummaa ykn nageenya daa'ima irratti balaa ifa ta'ee fi amma jiru uuma.

WAC 110-30-0030: <https://apps.leg.wa.gov/WAC/default.aspx?cite=110-30-0030>